

UDK: 372.3/4

Erkinoy MAMAJONOVA,
Andijon davlat tibbiyot instituti tadqiqotchisi
E-mail:erkinoy@mail.ru

Andijon davlat tibbiyot instituti professori, p.f.d A.Ismanova taqrizi asosida

METHODS OF TEACHING BIOPHARMACY ON THE BASIS OF MODERN INNOVATIVE TECHNOLOGIES

Annotation

This article will talk about the need, methodological basis for teaching modern teaching technologies, methods in medical higher education institutions at the moment. Issues of improving the methods of teaching biopharmacy science, work on this Soha in developed countries and technologies that future doctors should know are discussed.

Key words: student, medical higher education institution, biopharmacy, modern information technology, methods, methods, knowledge, qualifications, skills.

МЕТОДЫ ПРЕПОДАВАНИЯ БИОФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ НАУКИ НА ОСНОВЕ СОВРЕМЕННЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация

В данной статье речь пойдет о необходимости, методической основе преподавания современных технологий и методов обучения в медицинских высших учебных заведениях. В нем рассматриваются вопросы совершенствования методов преподавания биофармацевтических наук, работы, проводимой в этой области в развитых странах, и технологий, о которых должны знать будущие врачи.

Ключевые слова: студент, медицинское высшее учебное заведение, биофармация, современные информационные технологии, методы, методы, знания, умения, навыки.

ZAMONAVIY INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BIOFARMATSIYA FANINI O'QITISH METODLARI

Annotatsiya

Mazkur maqolada hozirgi paytda zamonaviy o'qitish texnologiyalari, metodlarini tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida o'qitish zarurati, metodologik asosi haqida so'z boradi. Biofarmatsiya fanini o'qitish metodlarini takomillashtirish masalalari, rivojlangan mamlakatlarda bu soxaga olib borilayotgan ishlar va bo'lajak shifokorlar bilishi kerak bo'lgan texnologiyalar haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: Talaba, tibbiyot oliy ta'lim muassasasi, biofarmatsiya, zamonaviy axborot texnologiyalari, metodlar, usullar, bilim, malaka, ko'nikma.

Kirish. Hozirgi kunda ta'lim tizimida innovasion texnologiyalarni qo'llashga bo'lgan qiziqish va e'tibor kundankunga kuchayib bormoqda. Buning sabablaridan biri shu vaqtgacha ta'lim maqsadlari o'quvchi-talabalarning faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirib olishlariga qaratilgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni ijodiy faollikka, egallanishi lozim bo'lgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, kreativ yondashishga, ijodiy fikrlashga, hatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga o'rgatishi bilan bog'liqdir. Innovasion texnologiyalar pedagogik jarayonda o'qituvchi va talaba faoliyatiga yangilik, o'zgartirishlar kiritish bo'lib, uni amalga oshirishda interfaol metodlardan foydalanishni taqozo etadi.

Interfaol usullar ta'lim jarayonida qatnashayotgan har bir o'quvchining faolligiga, fanga kreativ yondashishga, erkin va mustaqil fikr yuritishga asoslanadi. Bu usullardan foydalanganda bilim olish o'quvchi uchun qiziqarli mashg'ulotga aylanadi. Interfaol usullar qo'llanilganda o'quvchilar o'qituvchilar yordami va hamkorligida mustaqil ishlash ko'nikma va malakalariga ega bo'ladi. O'quvchilar yangi bilimlarni ilmiy izlanish, tadqiqotchilik, tajriba-sinovlar o'tkazish asosida o'zlashtiradilar. Ilm orqali bilim olish tamoyiliga amal qilinadi. Ta'lim jarayoni qatnashchilari kichik guruhlariga bo'lingan holda ishlaydilar. O'quv topshiriqlari alohida bir o'quvchiga emas, balki kichik guruhning barcha a'zolariga beriladi. Mikroguruhlarning har bir a'zosi topshiriqni bajarishda o'z hissasini qo'shishga harakat qiladi.

Bu holat o'quvchilarda jamoa tuyg'usini shakllantiradi va ularning tashabbuskorligini orttiradi. Uzluksiz ta'lim tizimida bilim oluvchi va tarbiyalanuvchilarni innovasion texnologiyalar asosida o'qitish bilan cheklanib qolmasdan, kelajakda amaliy faoliyatlarida o'zlari innovasion texnologiyalarni muvaffaqiyatli qo'llashlariga o'rgatishni uzviylik va uzluksizlikni ta'minlashning asosiy vazifalaridan biri, deb hisoblaymiz.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Tibbiyot oliy ta'lim tashkilotlarida zamonaviy innovasion pedagogik texnologiyalar asosida biofarmatsiya fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish uchun innovasion ta'lim muxiti zarur bo'ladi. Innovasion ta'lim (ingl. "innovation" – yangilik kiritish, ixtiro) – ta'lim oluvchida yangi g'oya, me'yor, qoidalarni yaratish, o'zga shaxslar tomonidan yaratilgan ilg'or g'oyalar, me'yor, qoidalarni tabiiy qabul qilishga oid sifatlar, malakalarni shakllantirish imkoniyatini yaratadigan ta'lim. Bu ta'lim o'qitish muhitining talaba imkoniyatlariga moslashtirilishini nazarda tutadi. Unga ko'ra ta'lim muhiti, pedagogik shart-sharoitlar, ta'lim hamda tarbiya jaraeni to'laligicha talabaning shaxsiy imkoniyatlarini ro'ebga chiqarish, qobiliyatini rivojlantirish, shaxs sifatida kamolotga yetishini ta'minlash, tafakkuri va dunëqarashini boyitishni nazarda tutadi. Bu turdagi ta'lim talabalarni o'z-o'zini rivojlantirishga, mustaqil bilim olishga, o'zining ichki imkoniyatlari, qobiliyatlarini to'la namoën eta olishi, bilish

faolligini oshirish uchun zarur sharoitni vujudga keltirishi zarur. Talabalar innovasion ta'lim muxitida o'quv materialini o'zlashtirishga ijodiy, tanqidiy endoshishni, yangi g'oyalarni ilgari surish, ularni asoslash, o'z fikrini himoya qilish, muammoli vaziyatlarda samarali yechimni topish, bilim, ko'nikma, malakalarni o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi[45] Innovasion ta'lim muhiti tufayli biofarmasiyani o'qitishda nimalarga erishiladi, degan savolga javob sifatida aytilish mumkinki, birinchi navbatda, jamiyatdagi o'zgarishlar, islohotlar ta'lim mazmuniga singdirilib, ta'lim oluvchining tasavvurida zamon bilan hamqadam bo'lishi lozimligi dolzarb vazifadek kun tartibiga chiqadi va tadrijan an'anaviy (konservativ) pedagog sahnaning o'rtasidan chetqoq o'rin oladi. Uning o'rniga faol bo'lgan, ijodiy va kasbiy faoliyatga sazovor, pedagog-novator, tadqiqotchi, maslahatchi, loyihalar yaratuvchisi, innovasion tafakkur egasi bo'lgan pedagog kirib keladi. Ikkinchidan, aynan, shu sifatlar egasi bo'lgan pedagog, ta'lim muassasalarida ta'lim va tarbiya sifatiga ijobiy ta'sir o'tkazib, jamiyatning ehtiyojiga mos va xos bo'lgan mutaxassislarni tayyorlash va tarbiyalashga hamda innovasion muhiti mustahkamlashga hissa qo'shadi. Innovasion ta'lim muxiti odatda biofarmasiyani o'qitish jarayoniga ga yangi (foydali) elementlar olib kirish tushuniladi. Ta'limdan ko'zlangan maqsadni amalga oshirish uchun esa pedagogning innovasion faoliyatga qo'shilishi natijasida yuzaga keladigan innovasion ta'lim muhiti yaratishdir. Pedagogik faoliyat aslida turli o'zgarishlarni keltirib chiqaradigan yangiliklarni yaratish va joriy etish sharti bilan innovasion bo'lib qoladi (masalan, yangi o'qitish metodikasi, o'quv jarayonining sifatini baholashning yangi texnologiyasi va boshqalar)

Tadqiqot metodologiyasi. Innovasion ta'lim muxiti ta'lim sifatini ta'minlashga xamda o'qitish metodlarini takomillashtirish uchun kerakli bo'lgan pedagogik shart-sharoitlar qatoriga kiradi. Bunda o'qitishning innovasion usullari, interfaol o'quv materiallari, axborot-kommunikasiya texnologiyalari va faol o'rganishga yordam beradigan boshqa vositalardan foydalanish ko'zda tutiladi. Demak, auditoriyada innovasion ta'lim muhiti ta'minlangan bo'lishi muhim xisoblanadi. Innovasion ta'lim muxitiga maxoratli pedagog va innovasion o'qitish usullari va bu usullarni amalga oshirish uchun kerak bo'lgan anjomlar kiradi. Innovasion ta'lim muxitida talabalarga biofarmasiya fani innovasion o'qitish usullari: "Muammoli vaziyatlar", "Hamkorlikda o'qitish", "Loyiha texnologiyasi" asosida o'qitish, kooperativ ta'lim va boshqalar kiradi. Ushbu usullar talabani o'quv jarayonining markaziga qo'yadi, uning ishtirokini faollashtiradi, tanqidiy fikrlashni, muloqot va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. Innovasion muxitida interaktiv o'quv materiallari: turli xil o'quv o'yinlari, interaktiv topshiriqlar, veb-ilovalar, multimedia taqdimotlari va o'rganishni yanada qiziqarli va qulayroq qiladigan boshqa turdagi materiallarni o'z ichiga oladi. Axborot-kommunikasiya texnologiyalaridan foydalanib dars jarayonlarini tashkil etishda o'quv jarayonini yaxshilash uchun kompyuterlar, Internet, dasturiy ta'minot va boshqa texnik vositalardan foydalaniladi. Axborot -kommunikasion texnologiyalardan masofadan o'qitish, interaktiv darslar yaratish, tadqiqot ishlari, bilim almashish va boshqa ko'plab maqsadlarda ishlatilishi mumkin.

Tadqiqotda qo'llanilgan usullar. Tajriba-sinov ishini tashkil etishda birinchi navbatda talabalarining darsga psixologik jihatidan tayyorligi, qiziqishlari, ilmiy-ijodiy dunyoqarashlariga, ya'ni kreativ qobiliyatiga baho berilgandan so'ng darsda ko'rgazmali organayzerlar, ko'rgazmali demonstratsion maketlar va tarqatma materiallardan foydalanib, klaster va savol-javob metod va usullaridan foydalanildi.

Tahlil va natijalar. Biofarmasiya fanini o'qitish metodlarini takomillashtirishda yana e'tiborga olish kerak bo'lgan jixati shuki, biofarmasiyada amaliy mashg'ulot va laboratoriya ishlari xam bo'lganligi bois talabalarni fanni faol o'rganishlarini rag'batlantiradigan boshqa vositalar: bularga laboratoriya jihozlari, o'quv robototexnika dizaynerlari, multimedia taqdimotlari, virtual ekskursiyalar va talabalariga o'quv materialiga sho'ng'ish va interaktiv tarzda o'rganishga yordam beradigan boshqa vositalar xam bo'lishiligi dars samaradorligini ta'minlaydi. Zamonaviy ta'lim usullari va texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchilarga o'quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va talabalar uchun qulay qilishga yordam beradi, ularning mustaqil o'rganish, tanqidiy fikrlash va hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Albatta dars jarayonlarida o'quv jarayonini individuallashtirish, ya'ni talabalarining individual xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish, o'qitishga tabaqalashtirilgan vazifalar va yondashuvlarni tashkil yetish muxim. Biroq talabalarining individual xususiyatlari va ehtiyojlaridan qat'i nazar, barcha talabalar uchun teng imkoniyatlarni ta'minlash pedagogik mahorat talab qiladi. Bu jarayonda talabalarni dars jarayonlarida baholash va fikr-mulohazalar tizimining mavjudligi e'tiborga olish kerak. Biofarmasiya darslarida talabalarining yutuqlarini baholash, ularning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash va o'quv jarayonini yaxshilash uchun fikr-mulohazalarni taqdim etish yana xam darsni sifatli chiqishi ta'minlanadi. Ushbu omillar birgalikda o'quv jarayonining samaradorligini aniqlaydi va talabalarining muvaffaqiyatli o'qishi va rivojlanishini ta'minlaydi. Innovasion ta'lim muxitida tashkil qilingan darslar asosan uchta quyidagi maqsadga xizmat qiladi:

1) talabalarining bilim, ko'nikma va malakalarini har tomonlana, xolis baholash;

2) talabalarining bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlash; 3) talabalarining bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirishga xizmat qiladigan istiqbolli reja (maqsadli dastur)ni shakllantirish.

Innovasion ta'lim muhiti talabalarining biofarmasevtik bilimlari, chuqur ilmiy tahlili, ilmiy tajriba, dori vositalarining qo'llanilishi va tayyorlash texnologiyalarini ishlatishga oid yangi ideyalarni qo'llash imkonini yaratadi.

Xulosa va takliflar. Xulosa o'rnida shuni aytib o'tish joizki, Innovasion ta'lim muhiti, o'quvchilarni yangi ilmiy va amaliy ideyalarni o'rganish, ilmiy rivojlantirishga qat'iy ta'sir ko'rsatib, ularni ma'lumot yozish va keng yozish bo'yicha ishlarni amalga oshirishda qo'llash maqsadida yaratilgan. Innovasion ta'lim muxiti innovasion ta'lim texnologiyalari orqali amalga oshiriladi. U biofarmasiyani o'qitish jarayoniga yangilik kiritish yo'li bilan ta'lim-tarbiya jaraenini maqbullashtirish, sifat va samaradorligini oshirishni ko'zda tutadi.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabrda «O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida»gi PF-5847-sonli Farmoni, – T.
2. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 09.10.2019 y., 06/19/5847/3887-son.
3. Шерджахан Абдуфатаев Абдуазимович. Интегративный подход как основа развития базовых и предметных компетенций студентов. Физико-технологического образование, (6).2022.
4. Worsnop, C.M. (2004). Media Literacy Through Critical Thinking. NW Center for Excellence in Media Literacy, 60p.
5. Buxarkina M., Mosiyeva V. Ta'lim tizimida yangi pedagogik va axborot texnologiyalari. – M., 2000. 3.